

СУЧАСНА ДИСКУРСОЛОГІЯ ТА КОНЦЕПТОЛОГІЯ

Анисимова В. О., студентка

Куш Е. О., к. філол. н., доц.

Запорізький національний технічний університет

ЖАНРИ АНГЛОМОВНОГО НАУКОВОГО ДИСКУРСУ

Жанровий склад сучасного англомовного дискурсу, проблема його диверсифікації неодноразово привертала увагу лінгвістів. Науковці доклали чимало зусиль до розбудови різноманітних таксономій англомовних наукових жанрів.

Визначаючи можливість різних жанрових класифікацій, дослідники виокремлюють жанри сучасного англомовного наукового дискурсу з огляду на *частотність їх використання*, зумовлену їхньою роллю в реалізації провідного комунікативного завдання сучасної науки – створення і презентації нового знання [1, с. 34]. З урахуванням цього параметру розрізняють такі жанрові групи: *провідні* наукові жанри, що посідають важливе місце у дискурсі за своїм значенням і відповідним рівнем частотності використання (наприклад, статті, анотації, монографії, рецензії, дисертації, наукові проекти, підручники, тощо); *периферійні* жанри, що відіграють дещо меншу роль у формуванні наукових ідей і знань (наприклад, електронні групові дискусії, науково-технічну рекламу, різні види листування на наукову тематику); *маргінальні* жанри, тобто такі нові жанри, що не набули ще широкого поширення чи є притаманними лише певним науковим спільнотам

(наприклад, комбінація стендової доповіді з короткою доповіддю) [1, с. 35-36].

Наукові жанри англомовного дискурсу також групують і за їхнім провідним *цільовим призначенням*:

а) жанри, головною метою яких є презентація нового наукового змісту (статті, монографії, дисертації);

б) жанри, спрямовані на оцінку наукового знання (рецензії, оглядові статті);

в) жанри, метою яких є передусім просування нового знання, а не його докладна репрезентація (наукові проекти або тези доповідей);

г) жанри, які відіграють інформаційно-посередницьку роль (антоації, реферати);

д) жанри комбінованого науково-дидактичного характеру (підручники, різні навчальні матеріали);

є) жанри, спрямовані на задоволення суто інформаційних, довідкових потреб (наукові енциклопедії, різні види довідників);

ж) жанри, експліцитно зорієнтовані на обговорення наукового знання (наукова кореспонденція, різні види дискусій) [2, с. 68-69].

Наукові жанри можуть біти також класифіковані й за *локалізацією у дискурсі*: власне «наукові», центральні для наукового дискурсу, тобто такі, що функціонують саме в сфері науки (статті, монографії, дисертації); суміжні, що виходять за межі суто наукового дискурсу, стикаються з жанрами та дискурсами інших сфер життя (науково-технічна реклама тощо) [3, с. 37].

Розрізняють також *формальні* та *неформальні* жанри англомовної наукової комунікації, які диференціюють на основі їх залежності від документально зафіксованих форм наукового знання, передусім від прийнятих у певний історичний період видів публікацій наукової літератури. До *формальних* жанрів відносять наукові статті, монографії, матеріали конференцій, а до *неформальних* – препринти або звіти про наукову роботу. *Формальні* жанри поділяють на *первинні* (статті, монографії, доповіді) та *вторинні* (реферати, оглядові статті, рецензії) [6, с. 117-118].

Також говорять про існування жанрів *безособового спрямування*, адресованих широкій науковій громадськості (статті, доповіді, анотації) та жанрів *міжособистісної* комунікації, реципієнтами яких є конкретні індивіди або відносно вузькі групи науковців (анонімні рецензії або електронні групові дискусії) [4, с. 150]. Виділять також і жанри опосередкованого наукового спілкування, реалізація яких передбачає залучення проміжних комунікативних ланок (наприклад, наукова стаття вимагає попереднього рецензування та схвалення редколегією наукового журналу) та жанри *безпосередньої* комунікації, що ґрунтуються на прямому інформаційному контакті (усна доповідь) [5, с. 34].

Жанри доцільно розглядати й у вигляді певних конфігурацій з урахуванням їх взаємозв'язків, послідовності комунікативних завдань, різноманітності інтертекстуальних зв'язків, різної тематично-функціональної організації. Мовленнєві жанри англомовного та інших наукових дискурсів мають, як правило, типову композицію: вступ – експлікація – висновки.

Література

1. Комарова А. Ю. Функционально-лингвистическое описание англоязычного научного дискурса // Вестник СПбГУ. С.-П. : Изд-во СПбГУ, 2012. Серия 9. С. 34-39.

2. Іщенко Н. Г. Жанрова палітра наукової комунікації // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Філологічна. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2014. Вип. 42. С. 67-69.

3. Куш Е. О. Структурно-композиційна та наративна організація англомовних наукових статей // Закарпатські філологічні студії. Ужгород : Вид-во УНУ, 2018. № 3. С. 36-42.

4. Козубська І. Г. Жанрові категорії текстів наукового стилю (на матеріалі англомовних монографій) // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія : «Іноземна філологія та методика викладання іноземних мов». Харків : Вид-во ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. Вип. 83. С. 149-155.

5. Разинкина Н. М. Стилистика английского научного текста. М.: Едиториал УРСС, 2009. 106 с.

6. Федосюк М. Ю. Нерешенные вопросы теории речевых жанров // Вопросы языкознания. М. : Наука, 1997. № 5. С.112-120.